

מאמר ד"ה

ויקח קרח תקס"ב

מכ"ק אדמו"ר הזקן

עם שני ביאורים

מכ"ק אדמו"ר האמצעי

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יו"ל לראשונה מכת"י מעתיק

[נספח]

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי

של מאמר הנ"ל ועתה יו"ל

מוגה מגוף כתב יד קדשו

ל' סיון פרשת קרח תשפ"א

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via Paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

מאמר ויקח קרח

מכ"ק אדמו"ר הזקן

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

נאמר שבת פרשת קרח תקס"ב

ויקח¹ קורח כו', לפלוג על הכהונה. ולמה נסמכה פרשת קורח לפרשת ציצית, והדרש שלבש טלית שכולו תכלת, ושאל אם חייבת בציצית אם לאו כו'. ואינו מובן שרצה לפלוג על הכהונה, ופלג על מצות ציצית, ומה ענין שציצית ואהרן הכהן שייכין זה אל זה.

אך הענין דכתיב כשמן הטוב על הראש כו' זקן אהרן כו', ולפי הדרש שקרח לא היה לו זקן, לפיכך פלג על אהרן שהיה לו בחינת זקן כו'. ובציצית כתיב וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה', ואחר כך כתיב למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים כו'. ולהבין, איך מראיית ציצית, יזכור על כל מצות ה', וגם מה שכתוב ולא תתורו אחרי לבבכם כו', הכל מחמת מצות ציצית.

ויובן על פי מה שכתוב הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, אני דייקא, עצמותו ממש. ופעם כתיב מלא כל הארץ כבודו, משמע הזיו, ואינו עצמותו. ולהבין כל זה צריך להבין מהו בחינת ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, דהנה מבשרי אחזה אלוה, למשל המחשבה במוח, ותיכף כשחושב לעשות דבר, אזי תיכף ומיד האברים עושים כמו שחושב, בלא שום שיהוי כלל, וברגע בא המחשבה אל כל האברים. ועל כרחך שהמחשבה הוא בכל האברים, ואף ברגל גם כן, אך ששם הוא בבחינת העלם, והיא סובבת עליהם ומושלת עליהם. ובראש, היא בבחינת גילוי. וכשמכה את רגלו, אינו

¹ המאמר נדפס כאן לראשונה מכתב יד מעתיק (הנחה לא נודע למי). הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' רכב (כת"י מעתיק), ועתה ב"ה יו"ל מחדש בנספח, מוגה מגוף כתב יד קדשו, עם הרבה תיקונים. הנחת רבי משה נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"ב ע' תסא, אמנם שם רק התחלת המאמר וחסר סיומו, אבל נדפס בשלימותו עם תוספת הגהות בלקוטי תורה, קרח נב, א. המאמר נאמר גם על ידי כ"ק אדמו"ר האמצעי בשנת תקע"ז, ונדפס בספר הנחות תקע"ז, ע' קסא, וגם בשנת תקפ"ז, ונדפס במאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ד, ע' א'רצא. וראה אמרי בינה שער הציצית פרק כא-כג. גם כ"ק אדמו"ר הצ"צ אמר מאמר זה בשנת תקצ"ו, ונדפס באור התורה במדבר ח"ב, ע' תרסד.

מזיק למחשבת הראש, מחמת שאין הגילוי שלה של המחשבה. וכשמכה הראש, מזיק למחשבת הראש, מחמת ששם היא בגילוי, והוא בחינת גילוי אל המחשבה.

וזהו עלמין סתימין דלא אתגליין ועלמין דאתגליין, סובב כל עלמין וממלא כל עלמין. שאין הפירוש, שסובב הוא למעלה מבחינת ממלא, רק שהסובב גם כן בהממלא, רק ששם הוא בהעלם, והוא כמשל הנזכר לעיל, שהמחשבה יש גם כן ברגל. והראיה, שתיכף כשחושב לילך, אזי תיכף הרגל הולך, אך, על הרגל הוא מושל. וזהו בחינת סובב, והוא בחינת הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, אני, עצמותי, שבעצמותו הכל שוה אצלו, שמים וארץ, שכן כתיב הודו על ארץ ושמים, ארץ קדמה לשמים, והוא בחינת סובב. וזהו הפירוש הנה מקום אתי, אתי דייקא, הוא מקומו של עולם, שהוא המושל, שכן כתיב אני עשיתי ואני אשא ואני אסבול, ודי למבין, שהוא מקומו של עולם, סובל כל עלמין.

וממלא כל עלמין, הוא בחינת גילוי אורו יתברך, שהוא רק בחינת זיו וכבודו. הוא אין כבוד אלא תורה, וכבוד הוא בגימטריא ל"ב, שהוא ל"ב נתיבות החכמה, שהוא ענין קוצין ושערות, ושער רישיה כעמר נקי כו', דאורייתא מחכמה נפקת, שנפקת מחכמה אל ל"ב נתיבות. וכמו למשל, מי שמוליך מעיר לשדה, כך נמשך מהחכמה עילאה בששה סדרי משנה, זרעים, מועד. שבכל הששה סדרים, יש הל"ב נתיבות הנזכר לעיל. וכן בבריאות העולמות, יש גם כן בחינת ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין. וכתיב ויניחם בגן עדן לעבדה ולשמרה. לעבדה בחינת עשיה, וכתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת כו', שהוא בחינת עשיה, שהוא בחינת נהנה מזיו השכינה, בחינת השגה, ממלא כל עלמין, שיש גן עדן התחתון וגן עדן העליון, ויש שם בחינת שמיטין ויובלות ונ' אלפים יובלות, עליות בתר עליות, דרגא בתר דרגא, עד רום המעלות, למעלה עד אין קץ כו'. והכל הוא בחינת ממלא כל עלמין, מלא כל הארץ כבודו.

והאיך אנו ממשיכין את כבודו בכל העולמות, הוא על ידי תורה ומצות, שהנה המצות נקראים אברים דמלכא, שהוא למשל כמו שהאבר עושה כל מה שחושב, והוא הכלי שלו, כך המצות הם רמ"ח, כמו שיש בנפש רמ"ח אברים, שנמשך מהנפש אל רמ"ח אברים, כך בדרך כלל יש ל"ב המשכות, ובפרט יש רמ"ח המשכות. ממילא, כשישראל עושין מצות, ממשיכין מגופא דמלכא רמ"ח המשכות. ובכל מצוה, ממשיך המשכה אל אותו אבר שהוא כנגדו. וזהו ענין לבן שבציצית, שהוא בחינת חסדים. ובאם לאו חס ושלום, אזי נקרא סתימין עינין, אטומין אודנין כו'. פירוש, שיש להם עינים ואזנים, רק עיני בשר להם, שרואה הכל כמו שהוא הגשמי, ואינו רואה הפנימיות. ובזה יובן פרשת ציצית, הכנף פתיל תכלת כו' וראיתם וזכרתם כו' ולא תתורו אחרי לבבכם כו', שהוא בחינת עשה ולא תעשה.

והנה בציצית יש לבן ותכלת. תכלת הוא כורסיי דדינא, לשון ותכל, אכיל ושצי כולא. ולהבין ענין עונשין של גהינם, דהנה אין רע יורד מן השמים, כי שם הכל רחמים, כי לא תמו חסדיך כו'. אך הענין הוא, דכמו שיש בגן עדן כמה מדריגות, עד רום המעלות, עליות בתר עליות כנזכר לעיל, ויש שם ל"ב נתיבות ורמ"ח המשכות, כך זה לעומת זה יש בסטרא אחרא, אורחות עקלקלות, והמטים עקלקלותם כו', שיש בזה כמה מדריגות עד עומקא דתהומא רבא. וזהו שכתוב עונשין על עוברי רצונו, שמהעונש ידע כמה פוגם. דהנה העונש, למשל, כמו רפואה שנותנין אל החולה, שאין רע יורד כו'. שבודאי הרפואה טובה יותר מהחולי, אף על פי שהרפואה קשה מאד.

וזהו כשיראה הציצית, שהוא תכלת, כורסיי דדינא, וירא לעבור על לא תעשה, מחמת התבוננות האיך הוא נופל עד לעומקא דתהומא רבא, ונפרד מאחד אמת, ובודאי כל איש ישראל אינו רוצה להיפרד מאתו, וזהו וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה', שבהציצית יש ל"ב חוטין, שהוא כנגד ל"ב נתיבות החכמה שנמשכה מחכמה עילאה, מהעלם אל הגילוי, והכל בשביל ישראל, שנקראת כנסת ישראל, שהקדוש ברוך הוא נקרא חתן, וכנסת ישראל נקראת כלה. וזהו כנסת ישראל שמקבלת המשכות מישראל וקהלת יעקב, ודי למבין. ובאם, שחס ושלום, ישראל עוברי רצונו יתברך, נקראת בשם אשה זונה, שמנחת את בעלה כו'. שישראל נקראת בשם כלה מאורשה, אל תקרי מורשה כו'. וזהו אותי עזבו מקור מים חיים כו'. וזהו אשר קדשנו במצותיו. שכשישראל עושה מצוה, ממשיך עליו מקדש העליון. וזהו זכירה אחרת, למען תזכרו כו' והייתם קדושים כו', שהוא בחינת לבן שבהציצית, בחינת חסד שיורד ממקום גבוה למקום נמוך. כשעושה המצוה, ממשיך כנזכר לעיל מקדש, שהוא כנגד רמ"ח מצות עשה, שהוא בפרטות רמ"ח המשכות אל האברים.

ובזה יובן מה שצריך להתלבש בציצית לתפילה, שהתפילה הוא על דרך זה, דהיינו ברוך אתה הוי"ה אלקינו, שאנו מבקשים שיומשך מהוי"ה אלקינו, שיהיה בבחינת אתה. והנה אהרן הוא בחינת שושבינא דמטרוניתא, והוא משבעה רועים, שהיה ממשיך אהבה רבה אל כל ישראל, שהוא בחינת חסד. ובו כתיב בשלום ובמישור הלך אתי, ורבים השיב מעון. בחינת שושבינא, שהיה משיב כל ישראל אל השכינה, לקבל השפעה ממנה. וזה היה הכל כשהיה בחינת אהרן, שהיה משבעה רועים, שהיו ממשיך אהבה רבה מלעילא אל כל ישראל. ועכשיו, אין לנו בחינת אהרן, ולא תכלת בציצית. צריך לזה אתערותא דלתתא, כדי שיהיה אתערותא דלעילא, לעורר אהבה רבה העליונה, בחינת אהרן. ואיך הוא האתערותא, דהיינו בחינת תכלת, להיות ממארי דחושבנא, מיום היותו על האדמה, ולעשות התיקון חצות, שמכף רגל ועד ראש אין בו מתו"ם, שלמעלה הוא בחינת מתי"ם, וכשנשתלשל למטה נעשה בחינת תמי"ם,

ת"ם י"ם החכמה. ואחר כך ענין התפילה, שכל התפילה, מתחילה ועד סוף, הכל ענין ברכות. ברוך אתה הוי"ה אלקינו, הכל ענין המשכות בדרך כלל, אלא שיש ענין המשכות בפרט, דהיינו בויברך דוד המשכה אחת, ובשירה המשכה אחרת, והוא כמו למשל, שנמשך מנפש האדם אל האברים, דהיינו אל העינים בחינה אחת, ואל האזנים בחינה אחרת, הכל כנזכר לעיל, שיש למעלה גם כן רמ"ח אברים, רמ"ח המשכות, רמ"ח מצות עשה שנקרא אברים דמלכא, שעל ידם נמשך למטה מגופא דמלכא, מאתערוּתא דלתתא אתערוּתא דלעילא, בחינת אהרן, אהבה רבה, ודי למבין. סליק.

ביאור על התורה מן הרב שיחיה [כ"ק אדמו"ר האמצעי]

להבין² ענין הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, וכתוב מלא כל הארץ כבודו, ואין כבוד אלא תורה. הענין דיש בחינת סובב כל עלמין וממלא כל עלמין, והוא בחינת אני מלא, בחינת אור מקיף ופנימי. וזהו שאמר הרב, שבחינת סובב כל עלמין, יש גם כן במדריגה התחתונה, אף בבחינת הרגל. אך ששם הוא בבחינת העלם. וזהו אריך דאצילות, מקיף עד עולם העשיה, שנאמר ומתחת זרועות עולם. דהנה תלת שליטין אינון לעילא, מוחא ליבא וכבדא, שהם נגד בריאה יצירה עשיה, שהם קדוש קדוש קדוש ה' צבאות, שלשה צמצוצים, מחשבה דיבור ומעשה כו'.

ולהבין כל זה צריך להבין מהו ענין אור בתוך הכלי, כי ה' אלקיך אש אוכלת הוא, והוא למשל, אור נקרא דווקא כשהוא בכלי, שיסוד האש עצמו אינו מאיר כלל, אבל האור מאיר כשהוא נאחז בשמן ופתילה, אבל בלא שמן ופתילה, אינו מאיר כלל. וכמו למשל, בנפש האדם, יש בחינת מוחא וליבא וכבדא. שראשית הגילוי שהוא החכמה, הוא במוח, בחינת חכמה בינה דעת. ובלב, הוא בחינת המדות, שהם חסד גבורה תפארת. ומהלב מתפלג לכל שייפין, שהוא כלי המעשה, שהוא בחינת נצח הוד יסוד. והנה מראשית הגילוי עד סוף, הוא הכל בדרך השתלשלות, ואינו מעצמיות הנפש, רק [שהאברים] הם כלים להאור, שעל ידם יהיה נקרא האור. שבלא הכלים, לא היה האור כלל, כמו במשל הנזכר לעיל, בחינת הנר עם הפתילה והשמן, שהם בחינת אור, לפי הכלי. שהמוח הוא הכלי להשכל, ולפי מזג המוח, כך הוא השכל. ובלב גם כן, לפי הכלי, כך הם המדות. למשל, אם הוא אביר לב, הוא אכזר. ואם הוא רך לב כו'. ובכלי המעשה גם כן כנזכר לעיל. ואם לא היה הכלי של המוח, לא היה ניכר השכל. ובלב גם כן כנזכר לעיל. והראיה, שתנינוק, שאין לו מוחין, לא ניכר אצלו השכל, שנכלל במקור, לפי שאין לו כלי של המוח. ולכשיגדל, שיש לו כלי של המוח, ניכר אצלו השכל, רק שהוא לפי מזג הכלי של המוח. והראיה, שנפש אחת מתגלגלת בכמה בני אדם, וזה בטבע חכם, וזה בטבע שוטה, וזה רך לבב, וזה אביר לב כו'. וזהו אור בכלי, שהאור לפי הכלי.

² ביאור זה מכ"ק אדמו"ר האמצעי, וגם הביאור הנוספת שלאחר זה, ד"ה ורחץ ה', כבר נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן נביאים בעמוד רח, ובעמוד לא. אמנם המדפיסים לא ידעו שהמאמרים הם מכ"ק אדמו"ר האמצעי, וגם ששני מאמרים שנדפסו נפרדים, באמת הם ביאור אחד ארוך על מאמר ויקח קרח של אביו כ"ק אדמו"ר הזקן דשנת תקס"ב. וב"ה שזיכנו לתקן זה ולסדר המאמר והביאורים בסדר הנכון וגם להגיה הביאורים מכת"י.

והכל הוא מהתפשטות הנפש, ואינו מעצמות הנפש עצמה כנזכר לעיל, ונקרא גילוי הנפש, וראשית הגילוי הוא מחכמה. ויש בחינת יחידה שבנפש, הנקרא רצון, אינה בדרך השתלשלות כמו מחכמה ולמטה, שלמעלה יש פרסא מפסיק בין הרצון להחכמה, אף שהרצון יש גם כן בחכמה ומדות. ולמשל, שבלב הם המדות, ויש בו לאהוב ולשנוא, מחמת השכל, שהשכל מוליד המדות. אבל הכל על ידי הרצון, רק שהוא בהעלם, שמהרצון הוא שיעשה זה השכל. וגם שבלב לפעמים יש לו שני מדות, למשל, לאהוב ממון וכבוד, ובוחר באחת מהן, והוא מהרצון, שהרצון מושל עליו, אך הוא בהעלם ודי למבין.

וכן בבריאות העולמות כתיב, כולם בחכמה עשית, שהוא ראשית הגילוי, כמו שמבואר למעלה, שיש שלשה צמצומים, שהם בריאה יצירה עשיה, שהם כלים דאצילות, ודי למבין. ובריאה, שהיא בחינת חכמה, ויצירה הם המדות וכו', שהם נגד מוחא וליבא וכבדא, הכל בדרך השתלשלות, ואינו עצמיות. רק שהם כלים, שמהם ניכר האור. שבלא הם, לא היה ניכר האור. והנה גילוי האור הזה הנזכר לעיל, שוה מטה כמו מעלה. רק שהשינוי הוא מצד המקבלים, והאור לפי הכלי. ולפי מזג הכלי, כך האור, רק שמהתעבות האור נעשה הכלי. ולמשל, לבעל שכל גדול, שרוצה להבין להקטין שכלו, מלביש את השכל במשל, כדי להבינו, והמשל הוא בחינת הכלי. [ובאמת, הוא גם כן מבחינת חכמה, להלביש בזה המשל השכל, אלא שהוא מדריגה תחתונה, וזהו שמהתעבות האור נעשה הכלי], ודי למבין. וכן נקרא חומר וצורה, שהצורה מציירת את החומר לפי הצורה, ולא כמשל הנר עם המאור, שהפתילה הוא דבר נפרד. אך כאן, הכלי גופא הוא האור, ודי למבין.

ולמשל, מגלגל היומי, שהוא מתנועע תמיד, והוא מחמת השגת הצורה, שמתבטל ומשתחוה כלפי מערב, גם החומר מתנועע, שהחומר לפי הצורה. וזהו יוצר אור ובורא חושך. שביצירה הוא אור, ובבריאה הוא חושך. והוא כמו למשל, כשהשכל הוא בנפש האדם בהתכללות, אינו ניכר האור, שקרוב לעצמותו. וכשמשכיל לזולתו, נקרא אור, שמאיר לזולתו. וזה שכתוב בגמרא, מאיר עיני חכמים, שמאיר השכל לזולתו, ודי למבין. וכל העולמות, בריאה יצירה עשיה, אינם עצמיות, רק שהם התפשטות מעצמותו, כמו בנפש האדם, שמתפשט ממנו מחשבה דיבור ומעשה, שהם שכל ומדות כו', ובהם נראה אור, שהוא השגתם להתבטל למקורם. וזהו בחינת השלשה פעמים הבו לה' שאומרים בשבת, שהם בחינת ביטול, שהבו בגימטריא אחד. שבשבת הוא עליות העולמות, ודי למבין.

והנה כתיב ויניחם בגן עדן לעבדה ולשמרה כו', ובחינה זו הוא קודם החטא. שקודם החטא, כתיב, לעבדה, שהוא בחינת עשיה, שבגן עדן התחתון, היה אצלו בחינת

עשיה. אבל אחר כך היה שבירת הכלים, נעשה גן עדן התחתון שכר. ומקודם, היה גן עדן העליון שכר, וגן עדן התחתון בחינת עשיה. ובגן עדן העליון יש נ' אלפים יובלות, עליות בתר עליות, למעלה עד אין קץ. וזהו שאומרים בשבת, שהוא עליות העולמות, הכל יודוך, ארבע פעמים. שכולם הם בטלים, עד ירוממוך סלה, שהוא למעלה עד אין קץ. שהבחינת גילוי גם כן מבחינת מלכות, שהיא אחת מצלעותיו, ואיהו וגרמוהי חד, שאין סוף, ודי למבין. ואף על פי כן, ואין דומה לך מושיעינו לתחיים המתים, שיהיה עלייה כל כך גדולה, עד אין קץ, למעלה מנ' אלפים יובלות, ירוממוך סלה, ודי למבין.

והנה מראשית הגילוי, שהוא בחינת חכמה, עד סוף, הם בחינת השתלשלות. ויש בחינת יחידה שבנפש, שנקראת רצון. שמהרצון עד בחינת חכמה, אינו בדרך השתלשלות, שאינו ערך. ואף על פי כן, כתוב עליו, איהו תפיס בכל עלמין, ולית מאן דתפיס ביה. שהרצון, יש גם כן בחכמה ולמטה, במוחא וליבא וכבדא. והמשל על זה, שתיכף כשחושב במוח לילך הרגל, הולך תיכף ומיד, בלי שום שיהוי אף רגע כלל. ואם היה בדרך השתלשלות מחכמה, לא היה הרגל הולך מיד. על כרחך, דהרצון יש גם כן בכל המדריגות, והוא המחבר המוח עם הרגל. שנגד הרצון, הכל שוה. ולכן נקרא סובב כל עלמין, שהוא למטה כמו למעלה, רק שהוא בהעלם כנזכר לעיל. וזהו שאמר הרב, שנקרא בהעלם, ודי למבין. וזהו לית אתר פנוי מיניה, אפילו בבחינת אתר, יש גם כן הרצון העליון, וזהו אריך דאצילות, מקיף עד עולם עשיה, ודי למבין.

וזהו ענין התפילה, שיתבונן איך שכל העולמות הם בטלים במציאות, נגד מקורם, וכולם בחינת עשיה, נגד עצמותו, אפילו גן עדן העליון, ולמעלה מנ' אלפים יובלות עד אין קץ, אפילו בחינת סובב כל עלמין, ודי למבין. [עד שיגיע להרצון העליון, ששם הכל שוה, ואינו רוצה שום דבר, ודי למבין]. וזה נקראת [שם, מלכות דאצילות]. [נוסח אחר, רצון שבמלכות דאצילות]. [אך התורה היא למעלה, שזה הרצון שבתפילה, איך שיהיה נקראת בחינת כו', ודי למבין, שהוא בדרך השתלשלות, שאינו רוצה זה ההיפך, רק האמת. אך אף על פי כן הוא בדרך השתלשלות].

ואחר כך בחינת התורה, שהוא בחינת חכמה דאצילות. [נוסח אחר, חכמה שבכתר]. שהוא אנת חכים ולא בחכמה ידיעא, שנקראת חכמה הקדומה, ואורייתא מחכמה נפקת, מחכמה עילאה, רק שהוא נשתלשל בבחינת עשרת הדברות, שהוא בחינת מלכות, דבר מלך שלטון, ונמשכו משם בדרך כלל ל"ב נתיבות החכמה, עוד רמ"ח המשכות בדרך פרט, אל בחינת עשיה, זרעים, מועד כו'. והם ל"ב חוטין שבציצית, כנגד ל"ב נתיבות החכמה.

וזה היה ענין פלוגתא של קורח, שלא רצה להמשכת התורה, שהם ל"ב חוטין שבציצית, ל"ב נתיבות החכמה שנמשכו אל בחינת עשיה. רק שהיה רוצא אל בחינת התורה ברוחניות. ופלג על אהרן, שהוא בחינת חסד, שהוא המשכות התורה, מחכמה הקדומה עד למטה. וזהו כשמן הטוב על הראש, שהוא בחינת על הראש, שהוא למעלה מבריאת העולמות. יורד על הזקן, שהוא בחינת נימין ושערות, שהם בחינת ל"ב נתיבות החכמה. ולמשל, שהשערות נקרא מותרי מוחין. ואנו רואים, שהשערות אינו ערך המוחין. והראיה, שאם יקוץ השערות, אינו כואב לב כו'. אף על פי כן, אנו רואים, שיניקתם מהמוח שבראש, ודי למבין. אך צריך להתפלל מקודם, ואחר כך התורה, כדי שיוכל לעלות ולבקע אוירין דהאי עלמא, עד למעלה. דבלא תפילה, לא בקע אוירין כו'. וזה הבחינה נקרא המאריך באחד כו', שהוא בחינת אריך, חכמה שבכתר. סליק.

עוד ביאור על הנזכר לעיל [מכ"ק אדמו"ר האמצעי]

ורחץ³ ה' את בנות ציון מצואת בנות ירושלים. וזרקתי עליכם מים טהורים כו'. הטיבה ברצונך את ציון כו'. דהנה יש שני מיני מקיפין. אור הישר ואור החוזר, שהוא בחינת תכלת ולבן שבציצית. ולהבין זה, הנה בכל דבר, יש קו ימין ושמאל, חסד וגבורה, בהרצון ובהשכל ובהמדות. בחכמה, הוא למשל, שנופל על חכמה אמיתית, אך אינו יודע להזהר מהטעות שיכול להיות בהשכל ההוא. וזהו בחינת קו ימין, שיודע השכל, אך אינו יודע הטעות. ויש עוד בחינה, שיודע העמקת השכל כל כך, שאינו יכול לסבול השכל של שקר, ויודע מהיכן יבוא הטעות.

ובהמדות, יש גם כן ימין ושמאל. למשל, מחמת השכל, יש לו אהבה, כשיתבונן בגדולת הבורא, איך הוא מקור החיים, נולד לו אהבה. וזהו בחינת חסד, עוז וחדוה במקומו, תענוג, חדוות ה' הוא כו', וזהו בחינת קו ימין. ובחינת קו שמאל, הוא שנוגע לו כל כך, באם שרואה ההיפוך, הוא ברוגז מאד, ואינו יכול לסבול שום אהבה, וזה הבחינה הוא קו שמאל, בחינת גבורה, יותר במעלה מהקו ימין. וזהו שכתוב בתניא, בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא, וחדוה מסטרא דא. שהחדוה הוא מבחינת לבן, מבחינת אור הישר, ובחינת בכיה הוא אור החוזר שאחר ההתבוננות, שרואה האין בטלים במקורם, ואינם כמו שמראים את עצמם, אינו יכול לסבול עולם כולו. והוא בחינת תכלת, אכיל ושצי כו'.

ובהרצון, יש גם כן בחינת קו ימין ושמאל, ונקרא אור הישר ואור החוזר, שני מקיפים. ואור הישר, הוא המקיף הישר, המסמא עיני החיצונים, ונקרא מתקנים מים הרעים במים היפים. למשל, אם הוא מתפלל בהתבוננות, עד שמגיע לנקודת הרצון, ואינו רואה על עצמו, איך הוא מקושר בהבלי עולם, אף על פי כן, אינו מדחה הרע לגמרי, רק הוא בחינת כמאן דאסתחיא בימא רבא, ורחץ ה' כו'. והנה כמו למשל, למלך שאינו יכול לראות את היסורים, אף על פי שמלך במשפט יעמיד ארץ. אף על פי כן, אינו יכול לראות, ומתיר אסורים. וזהו בחינת י"ג מכילין דרחמי, נוצר חסד, עובר על פשע. והוא כמו למשל, למלך שאינו יכול לראות כו', כנזכר לעיל, ודי למבין. וזהו יהי רצון שיכבשו רחמך את כעסך. שיש בחינת רחמים שהוא במדה וגבול, ויש בחינת רחמים רבים, מחיה מתים ברחמים רבים. וזהו יכבשו רחמך דייקא, שהוא רחמים רבים. וזהו עובר על פשע. שלמעלה, נעשה מפשע שפע. וכל הנזכר לעיל הוא המקיף הישר, שאין הרע נדחה לגמרי, רק שהוא רוחץ, והרשימו קיים. ומזאת הבחינה, יכולים הקליפות

³ ראה לעיל הערה 2.

לינק. דהנה שורש הקליפות למעלה, הוא זה לעומת זה, יש בחינת עונג, ויש בחינת נגע, שהוא השורש של כל הקליפות.

וצריך להבין, מניין יכול הקליפות לינק, הא כתיב קץ שם לחשך. קץ, בחינת גבול, שיכולים הקליפות לינק, ולא יותר. אך הוא בדרך חטיפה וגזילה. וזהו גזול אביו ואמו, חבר הוא לאיש משחית. שחוטפים וגוזלים, שיונקים מזאת הבחינה, שבעת התפילה בהתבוננות, שהוא בטל למעלה, ואינו נוגע לו, ואינו רואה על עצמו על ההיפוך, שהיה כל היום מקושר בנפש הבהמית בהבלי עולם, בפרנסה ושאר דברים, מחמת שהוא בחינת רחיצה, מתקנים מים הרעים במים היפים כנזכר לעיל, ולא נדחה הרע לגמרי. רק, המלך אינו יכול לראות, ויכול לילך, והרע נשאר, ודי למבין. וזהו אשם גזילות כו', שגוזלים כו', כנזכר לעיל.

אבל יש בחינת המקיף החוזר, והוא בחינת ואני אהי"ה לה חומת אש סביב, שהוא בחינת המקיף אור החוזר, ואש. כמו למשל, שהגבורות נמתקים בשרשם, שאש אוכלת אש לגמרי. כמו למשל, שנכוה ידו, שרפאותו שיתן בחמימות. והוא מחמת המרירות, שהוא בחינת תכלת, אכיל ושצי כולא. וזהו ששה חדשים בשמן המור, לשון מרירות. בחינה, שאחר ההתבוננות, רואה על עצמו ועל על העולמות כולם, האיך הם ההיפוך כו', כמבואר במקום אחר, ודי למבין. וזהו הבחינה נקראת גבורות כו', ודי למבין.

וזהו בחינת כנהים ולוים, שהן שני הבחינות מקיפים, אור הישר ואור החוזר. שהלויים הם להרים קול בשיר ותודה, כמו שכתוב בתניא, שהוא בחינת רצוא, שזו הבחינה באמת למעלה מבחינת כהנים, שהוא בחינת אכיל ושצי כולא, שחוזר לעצמותו, מחמת שרואה על עצמו, ואינו רוצה להיות כו', ודי למבין. שבחינת ישראל, ניצוץ אלקות שבו, הוא אלקות ממש, פנימיותו. וכשחוזר, חוזר לעצמותו, ודי למבין. וזהו לא יאשמו כל החוסים כו', כי אתה מחיה כו'. שהבחינת זו, אור החוזר, אין יכולים הקליפות לינק כלל, שהרע נדחה לגמרי. ואין צריכים להביא אשם גזילות, מה שגוזלים וחוטפים מהקדושה, שהוא בחינת גזילה. שבאמת, קץ שם לחשך, וכמו שכתוב בזהר, שהיה ראוי להיות הקץ ת"ח, באם שלא חטפו וגזלו, ודי למבין. ועיקר הגזילה והחטיפה, הוא מהתפילה, שנקראת עץ הדעת טוב ורע, אתערבות טוב ורע. והוא שאינו משגיח על עצמו ועל כל העולם כולו, אף שמתבונן באמת עד נקודת הרצון. אך, שהוא אור הישר, ואינו מדחה הרע לגמרי, כמו שנתבאר לעיל, ונשאר על קיומו, ודי למבין.

אבל כשהוא בבחינת אור החוזר, שהרע נדחה לגמרי, שהוא בחינת בר לבב, שנתברר הרע לגמרי, אין יכולים הקליפות לינק. וזהו מה שכתוב, שעתא דצלותא, שעתא

דקרבא. וזהו מה שתבע הינוקא למיכל נהמא דקרבא כו', ודי למבין. ושעתא דקרבא הוא כמו למשל, כמו שנלחמים זה עם זה, ורוצה לחטוף זה מזה. וזהו ואכלת את שלל אויביך. ובאם לאו, חס ושלום, הקליפות חוטפים וגוזלים, ודי למבין. והכל הוא בבחינת אור החוזר, שנלחם עם הרע. ובחינת בר, שמברר, ודי למבין. וזהו שמן המור כנזכר לעיל. ולעתיד יהיה ובתמרוקי הנשים, שבילע המות לנצח, כי עין בעין יראו כל בשר, אפילו אומות העולם, שיהיה יתרון האור הבא מן החשך, שיהיה בחינת ואני אהיה לה חומת אש, כנזכר לעיל, שיתברר כל כך בחינת עשיה, ויהיה כמו גן עדן התחתון. שגן עדן התחתון יהיה בחינת עשיה, ודי למבין.

וזה היה פלוגתא של קרח על אהרן, שקרח היה בחינת לויים. שבאמת, הוא למעלה מבחינת אהרן הכהן, שהיה מבחינת חסד, בחינת אהבה רבה, שהוא המקיף הישר. אך הוא לא רצה אל המשכת ל"ב נתיבות, הנזכר לעיל, שנמשכו אל בחינת עשיה, שהוא לעת עתה הגלות, בחינת עשיה גשמיית, וצריכה התבררות, ודי למבין. ועוד היה טועה קרח, שבאהרן כתיב בשלום ובמישור הלך אתי בתום וביושר. שיש בחינת ת"ם, ויש בחינת תמ"ם, ת"ם י"ם. אבל בחינת תו"ם, בחולם, שהוא יחידה שבכתר, שהוא בשלימות גמור, שלימותא דכולא, שהוא למעלה מבחינת רצון. שבכולם, אין שלימות. למשל, בחכמה, יש התחלקות, כל שכן בהמדות. ואפילו הרצון, שהוא בהתרחבות, אף על פי כן, הוא בחינת המשכה, ויש לו גבול, עד כמה יהיה הרצון. ובחינת תום, הוא קו האמצעי, והוא למעלה מבחינת רצון, ונקרא בעל הרצון. ובחינת אהרן הוא בחינה למעלה, שהוא בחינת תום, בחולם, יחידה שבכתר. וזהו שאמרו ישראל נעשה, קודם לנשמע. שהיו כל כך בשלימות גמור, שלא שמעו כלום, ואמרו נעשה ונשמע. נמצא, שהיו בטלים לבעל הרצון, שמשם נמשכו הרצונות, ולא להרצון, ודי למבין. וזהו שאמר הקדוש ברוך הוא, מי גילה רז זה לבני כו', ודי למבין. וזהו ותחלימנ"י והחיני, שהוא למעלה מהרצון, הלך אתי, שהיה בטל לבעל הרצון, שמשם נמשכו הרצונות, בחינת המקיפים אור הישר ואור החוזר, יחדיו הולך בתום ילך בטח ושאנן, שאין שם התחלקות כלל. וזהו בחינת יצחק, שאמר לא ידעתי יום מותי, בחינת מיתה, לא ידעתי, ודי למבין.

מאמר ויקח קרח

מכ"ק אדמו"ר הזקן

[הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי מגוף כתב יד קדשו]

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

בס"ד שבת פרשת קרח בעזרת ה'

ויקח⁴ קרח בן יצהר בן קהת כו'. למה נסמכה פרשת ציצית אצל פרשת קרח כו'. אמר קרח, טלית שכולה תכלת כו'. הנה מבואר בכתבי האריז"ל, דעיקר קנאה של קרח היה על זקן אהרן, לפי שנאמר בכהנים, פאת זקנם לא יגלחו ולא יקרחו קרח"ה כו', ועל הלויים הוזהר שיעבירו תער על כל בשרם כו'. ויש להבין, מה ענין טלית שכולה תכלת כו', לענין קנאה זו.

כתיב, מלא כל הארץ כבודו. וכתיב, את השמים ואת הארץ אני מלא. ידוע, שהוא ענין ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין. וביאור הדברים יובן על פי משל, גילוי המחשבה במוח דוקא, ולא בשאר האיברים, להיות כי המחשבה לא תתיישב אלא בכלי המוח. שכלי המוח, הרכבתה מעין ודוגמת המחשבה. מה שאין כן הרכבת מזג הרגל וכדומה, לא תקבל את המחשבה בתוכה כו'. ולכך, אם יכוהו במוח, תתבלבל המחשבה. ואם יכוהו ברגל, לא תתבלבל, כי אין לה שייכות כל כך עם הרגל כו'. ואמנם, אנו רואים בהיפך מזה. שמיד שעולה במחשבתו שיפשוט רגלו, הנה תיכף תתפשט הרגל, בלתי איחור ועיכוב כלל וכלל. ואם לא היה מעין ודוגמת המחשבה ברגל, אם כן היה צריך שהות זמן מה, עד שתלך המחשבה ותתפשט בכלי הרגל כו'. אם כן, מזה שתתפשט הרגל מאליה וממילא, באותו רגע שיעלה במחשבתו לפושטה, נראה שיש ממהות המחשבה ממש ברגל, על כן אינו צריך שהות בהיפוך הנזכר לעיל. והענין הוא,

⁴ לקראת ש"פ קרח תשפ"א נדפס בזה הנחת אדמו"ר האמצעי מהדרוש ויקח קרח מש"פ קרח תקס"ב עפ"י גוכי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי בבוך תקס"ב דף סג והביאור [ממוצאי שבת הנ"ל] עפ"י גוכי"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי בבוך הנ"ל דף סד (הדפים קרועים קצת בסוף ע"א ותחלת ע"ב, והושלמו על פי הנדפס מהעתק 'כ"י מו"ח תקס"ב' (בוך 81) בסה"מ תקס"ב ח"א ע' רכב וע' רכז). הדף מהדרוש ויקח קרח מונח בהעמודים האלקטרוניים 11-12 (במהופך), והדף דהביאור מונח שם ע' 19-20.

ששניהם אמת. דבגילוי, אין מהמחשבה כלל ברגל. אבל בהעלם, ישנה ברגל כמו במוח, ממש בשוה כו'.

וביאור ענין העלם המחשבה, הוא ענין בחינת יחידה שבנפש, המקפת מראשה עד רגלה, של כחות הנפש שבכלי הגוף, כאחד ממש בשוה, מבלי קדימה לאחד על חבירו, או ביתרון מעלה מאחד על חבירו כו'. מה שאין כן בגילוי כחות הנפש, אדרבה, בהם יתכן דווקא הקדימה במוח מן הלב, וגם העילוי, כידוע, ודי למבין. ונמצא לפי זה, העלם המחשבה שברגל, אינה בבחינת גילוי אור וחיות אצלה, אלא מקפת היא את הרגל מכל צד, כמו המחשבה הגלוי, המקפת דבר ממשי, כשמציירו בדמיון מחשבתו, כמבואר בלקוטי אמרים.

ועל פי משל זה יובן גם כן למשכיל למעלה, ההפרש בין ממלא כל עלמין לסובב כל עלמין. שבחינת גילוי אור חיות אלקי, להוות הנמצאות מאין ליש, בו יהיה הבדל והפרש בין ראש לסוף, כמו ערך חיות אלקי שבעולם העשיה, הארץ הדום רגלי כו', לגבי חיות אלקי שבעולם הבריאה, בגן עדן העליון, שנהנין מזיו השכינה כו', ששם בחינת מחשבה עילאה שורה, אימא מקננא בכרסיא, כידוע. והרי זה ממש כמו בחינת יחידה שבנפש, לאחר שתתפשט בכלי הגוף, בכלים מכלים שונים, יהיה כח הראיה שבעין, מובדל ומופרש מכח השמיעה שבאזן, וכן כח ההילוך שברגל כו'. אבל בבחינת יחידה עצמה, כל הכחות שוין, בבחינת העלם היחידה, שמקפת אותם מכל צד בשוה, וגם הנה היא שורה בהעלם, בתוך כל אור וגילוי חיות כל אבר, כנזכר לעיל, במה שתתפשט הרגל מאליה, על פי יחידה כו', ודי למבין.

וזהו ענין את השמים והארץ אני מלא. פירוש, הוא ענין סובב כל עלמין, המקיף את כל הגילויים מאור פנימי של מדת מלכות דאצילות, לכולם בשוה, שמים וארץ יחדיו כו'. וענין אני מלא, שבאמת, השראת המקיף בכל פרט מכל כלי וכלי, בשמים בפני עצמו, ובארץ בפני עצמו, אנ"י מל"א, לית אתר פנוי מיניה, כמשל הנזכר לעיל, שברצון שבמוח יפשיט הרגל או היד, וזה והוא מקומו של עולם, והוא סובל את המקום, כמו שכתוב, ואני אסבול כו'. וכמשל מקומה של כלי, שסובל את הכלי, והיינו כמשל העלם המחשבה כו', ודי למבין.

והנה כתיב, ויטע ה' אלקים גן בעדן כו'. לשון ויטע, משמעו, שהוא בחינת עשיה לבד, כמו הנוטע בידיו את אילן הגשמי כו'. וכמו כן, בחינת זיו השכינה, שנטע ה' בעדן מקדם, הוא בחינת עשיה לבד, לגבי עצמות הנוטע, שהוא אור המאציל. וכמו שכתוב, מה רב טובך כו', פעל"ת לחוסים כך. פעל"ת, הוא פעולת מלאכה גשמית כו'. וביאור הדבר, להיות כי גם אור אין סוף ברוך הוא שבבחינת גילוי אור וחיות מכלי לכלי כו',

הוא גם כן בחינת אין סוף למעלה, בעילוי אחר עילוי, עד שאנו אומרים, הכל ירוממו"ך סלה כו', ולא יגיעו לסוף ולקץ, במספר העליות של העולמות. והטעם הוא, כי מפני שהארת הסובב הוא בממלא, וכמו שאין סוף לסובב, כן אין סוף לממלא, כי הוי"ה הוא אלקים כו', ודי למבין. וזהו, שלאחר נ' אלף יובלות, ועדיין אין דומה לך מושיענו לתחיית המתים. פירוש נ' אלף יובלות, ידוע, דו' אלפי שני דעכשיו, ביום השביעי שכולו שבת, יהיה עלייה להם, ויהיה עולם העשיה שלנו, בבחינת יצירה, כמו שהיה קודם החטא. ויצירה דעכשיו, בבחינת בריאה. ואצילות בבחינת בריאה כו'. ובשמיטה השניה, יהיה עוד עלייה, עד נ' אלף יובלות, על דרך זה. ועם כל זה, אין דומה לך לעצמות, הסובב המקיף מראש עד רגל בשוה, כנזכר לעיל, כי אור אין סוף ברוך הוא, למעלה עד אין קץ, כו', כמו שכתוב במקום אחר בענין ממעמקים כו', ודי למבין.

והנה אין כבוד אלא תורה, בגימטריא ל"ב, שהן ל"ב נתיבות חכמה, דאורייתא מחכמה נפקת. ועל זה אומרים המלאכים, קדוש ה', אבל מלא כל הארץ כבודו כו'. וביאור הדברים, בהיות כי ידוע ענין השערות ממותרי חכמה, שהוא השפעה בדילוג גדול כו', וכמו כן כתיב, ושער רישיה כעמר נקי. פירוש, בשעה שנתגלו עשרת הדברות, הרי חכים ולא בחכמה ידיע. שבבחינת הסובב, שאין הנ' אלף יובלות מגיעים אליו, נתגלה בשעה זו, כי אורייתא מחכמה הקדומה נפקת. וענין יציאתם משם, הוא בבחינת שערות, ולכך נקראו בשם נתיבו"ת, כמו הנתיב מן העיר לדרך השדה והיער. שנתביב זה, ירידה היא לאנשי העיר, לצאת החוצה, לשוטט במדבר ובשדה כו'. וכמו השערה, שהיא מותרי ירידת השפע, להיות דבר מופרד כו'. כן על דרך משל, דילוג גדול היה יציאת שפע חכמתו יתברך שבבחינת סובב כל עלמין, להיות מתגלה בדיבור העליון בחכמה שבמלכות דאצילות, באמרו, אנכי ולא יהיה לך כו', ודי למבין.

וזהו ענין ל"ב חוטין שבציצית, שהן כללות כל המצוות, שהן רק בכלל ל"ב נתיבות. ובדרך פרט, יתחלקו לתרי"ג אברים, ראיה ושמיעה, הילוך, כנזכר לעיל במשל יחידה שבנפש כו', ודי למבין. ובזה יובן מה שמעטפים בטלית וציצית קודם התפלה, הוא הכלל, והוא פרישו דמלכות שמים, הוא הארת ל"ב נתיבות מסובב כל עלמין, כדוגמת הקפת הטלית כו'. וב' ציצית שלפניו, מאירים בבחינת מקיף, במוחין דנוקבא כו'. ואחר כך, מתחלק לפרטים רבים, בסידור דצלוחא, בברוך שאמר ופסוקי דזמרא, ויוצר וקריאת שמע ושמונה עשרה, כל אחד גבוה מחבירו, כנזכר לעיל. ועל דרך זה בהלכות שבתורה, מתחלקות הל"ב נתיבות, לו' סדרים, זרעים בחדסד, ומתחלק להרבה מסכתות, ועל דרך זה בכל חלקי פרטי הסדרים כו', ודי למבין. וזהו כשמן הטוב על

הראש יורד על הזקן זקן אהרן כו'. פירוש, שערות הראש כעמר נקי, הוא כללות הל"ב נתיבות, שמהם כל פרטי ההתחלקות אחר כך בדיקנא דכהנא רבא כו'. וזהו יורד ומתחלק אותו השמן הטוב שבחכמה דאין סוף, על הזקן דאהר"ן כו', ודי למבין.

והנה אהרן כהן גדול היה שושבינא דמטרוניתא. פירוש, שהמשיך אהבה רבה, שלמעלה מן השכל, בתוך כללות נשמות ישראל. וזהו אשר נמצא תמיד ההתעוררות פתאום, בכללות נשמות ישראל, בלתי הכנה מקודם כו'. ועל כן נאמר עליו, רבים השיב מעון בשלום ובמישור הלך אתי. פירוש אתי, הוא בחינת כת"ר, המקיף וסובב מכל צד בשוה, בראש ורגל, כנזכר לעיל. ולהיות כי אף על פי שהיה אהרן מדרועא ימינא, לא מימין לבד, אך הלך במישור ובשלו"ם, הוא בחינת קו האמצעי, אל מו"ל פני המנורה כו', שעולה עד הכת"ר, כידוע. ולכך, הלך אתי. פירוש, המשיך אותי בכללות נשמות ישראל, להיות מעורר את האהבה, גם מתוך החש"ך, כי לפני האור הגדול דחסד עליון דאריך אנפין, בורחים כל החיצונים. וזהו ורבים השיב מעון כו', לאכללא שמאלא בימינא, מפני הארת הכת"ר שבקו האמצעי, שלמעלה מהתחלקות קוין. (וזהו מחלקותם לש"ם שמי"ם, בית שמאי ובית הלל. שהתורה היא בקו האמצעי, הלכה למשה מסיני כו', לכך נכללים גבורות דבית שמאי, עם חסדים דבית הלל, וסופה להתקיים כו'. אבל מחלוקת קר"ח עם אהר"ן, היה שלא לש"ם שמי"ם, כי אהר"ן הלך במישור, וכוונת קרח היה להיות בבחינת גבורות לבד, שהוא התכל"ת, ודי למבין).

והנה במצות ציצית, יש לבן ותכלת. ענין חוטי הלבן, הוא ענין שער רישיה כעמר נקי, הנזכר לעיל, והן מעשה המצוות, שהם רמ"ח חסדים, מחדשים העליונים דלובן העליון, היורד על הזקן זקן אהרן כו'. וזהו וראיתם אות"ו וזכרת"ם את כל רמ"ח מצות עשה דווקא, כי בלבן דציצית, תלויים המצות עשה. וכמו כן ענין למען תזכרו כו' והייתם קדושים לאלקיכם. פירוש, כענין אשר קדשנ"ו במצוותיו כו'. כי במצות עשה, באים כללות נשמות ישראל לקד"ש העליון, שורש כל הקדשי"ם, שהוא רב חסד, המשפיע כל המוחין עליונים כו', כידוע. ואז אנשי קד"ש תהיה, שביכולתם להשפיע חכמה כו'.

אבל ענין התכלת שבציצית, שהוא דומה לרקיע כו', שהוא בחינת גבורות דאשא תכלא, דאכיל ושצי כו', והוא כרסיא דדינא, כנזכר בזוהר, הוא שורש שס"ה לא תעשה, המבריח כל החיצונים, (כמו במעשה דטפתו לו ד' ציציות כו'). ויש להבין בזה, דהלא, לא יגורך רע כתיב, ואין רע יורד מלמעלה, כידוע. למה צריכים לאשא תכלא, לבער הרע כו'. אך הענין הוא, דהנה, כמו שבחינת השערות דקדושה, הוא דילוג השפע, הבאה ממקום גבוה מאוד נעלה, שאין בערך המקבל כנזכר לעיל, כמו

כן, את זה לעומת זה עשה האלקים, בשערהא אחידן כו', בין נקבי העור דנוקבא, יוצאים זיעות המותרות, פסולת גבורות דקדושה עליונה, ובהם נאחזים החיצונים, (והוא ענין מאן דגליש למטרוניתא, כמו שכתוב במקום אחר. ולכך נקראים שעירים כו'). ומצד ששורש בחינת השערות דקדושה הוא ממקום הגבוה מאד, על כן, גם בירידת השפע לחיצונים, תרד בבחינת עומק גדול בעמקי הקליפות, הנקרא עומקא דתהומא רבא. פירוש, בחינת כת"ר שבחכמה דקליפה כו', הנקרא אפלה, וכמו שכתוב, ודרך רשעים כאפלה, לא ידע"ו במה יכשלו. פירוש, למעלה מהחכמה והדעת. ונקראים גם הם בשם ארחו"ת, כמו שכתוב, ארחות עקלקלות, (שהן נגד ארחות ה' דקדושה כו'), והוא בחינת סובב דקליפה, כל באיה לא ישובון כו'. ולהיות כי עומקא דתהומא רבא הוא תחתית השאול, אינן באים לשם כי אם עוברי רצונו דווקא, בשס"ה לא תעשה, כידוע. ובלתי זאת, הגם שהוא שאול ואבדון, איננו נפרד לגמרי מאלקות, דהלא כתיב, אם אסק שמים, שם אתה. אציע שאול, הנך. וכתיב, מבטן שאול שועתי כו', כי קמיה כחשיכא כאורה כו'. אך ענין עוברי רצונו באכילת חלב ודם וכיוצא, שאול ואבדון תאכלנו, ויאבד לגמרי כו'. ונמצא, אין האבדון מצד השאול עצמו, כי אם מצד העבירה, שאכל חלב ודם וכיוצא, והרי העבירה עצמה קשה הרבה משאול תחתית כו'.

ומזה נוכל להבין ענין יראת עונש על העבירות. שאין הכוונה כמו שסוברים, שהיראה היא מן העונש, שמצד השאול עצמו, כי אנה מפניך אברח, כנזכר לעיל. ואת האלקים הוא צריך לירא, ולא את העונש כו'. אך עיקר היראה באלקים, הוא ממה שמשליכים כל כך בעומק התהום כו', זהו הוראה, שרצון ה' במצוה, מאד נעלה במדרגה, עד שהעוברה, טוב וחסד אמיתי יחשב לנפשו, שיאכלנו השאול, רק בכדי שאחר כך יצא נקי, ויוכל לידבק במצות ה' ורצונו הפשוט, כשאר הנשמות כו'. וכל מה שאנו רואים עוצם תכלית הירידה בעמקי שאול, יותר אנו רואים תכלית העילוי והיוקר של המצוה, לאחר שיצא מהשאול, כמו שכתוב, מוריד שאול ויעל. הירידה, בשביל העליה היא. וכל שהירידה יותר, מסתמא פגם בעילוי היותר גדול כו', ודי למבין. ועל דרך משל, אב המכה בנו, כשעבר דבר נגד רצונו. אם הדבר ההוא קטן בעיניו, ההכאה קטנה, והכעס אינו כל כך. אבל כל מה שהאב הוא יותר בכעס, ומכהו הכאה עצומה, מזה אנו רואים שעבר דבר גדול, כמו ששיכר ופגם אבן טוב וכדומה, ודי למבין.

ויובן הנמשל למעלה, דבאמת, אין רע יורד וכו', היינו העונש עצמו, שהוא השאול כו'. אמנם, משפט ירידתו לשם, הוא חסד אמיתי, כדי שיתתקן כנזכר לעיל, והיינו המלך המשפט דאצילות המרחם עליו, שיתייסר בשאול, ויצא נקי, כידוע, דמשפט איהו רחמי כו'. והנה, כאשר יצוה להורידו בירידה עצומה, מזה ניכר גודל

הפגם בדבר היקר ביותר, כנזכר לעיל, והיינו ענין אשא תכלא, שהוא עוצם הגבורות דקדושה, שיצוה להורידו בתחתית כו'. שְׁמֶן העונש, מובן, שהתכלת הן חוטי דטלית הנמשכים מבחינת סובב דקדושה, הוא בחינת המנגד לארחות עקלקלות כו', כמו שחוטי לבן הם המנגדים כנזכר לעיל. רק, שחוטי תכלת, הן בחינת הגבורות, שלא לסבול הפכם כלל כו', ולכך נקרא כרסיא דדינא כו', ודי למבין. (ועל דרך המבואר במקום אחר, בענין חסדים וגבורות דאבא. דשמן המור, גבורות דאבא, שלא יכול לסבול הטעות, הוא במדרגה אחד עם הבנת השכל שבבחינת חסד דחכמה. כי אם לא היה מבין בטוב את השכל, לא היה מרגיש כל כך בהטעות כו', ודי למבין). וזהו לא תתורו אחרי לבבכם כו', לסור מכל רע, מגודל עוצם היראה מה', מחמת שמבינים, מתוך העונש הגדול, גודל היוקר, והוא התכלת שבציצית, בראותו אותו כו'.

ואחר כל זה יובן ענין סמיכת פרשת ציצית לפרשת קרח, וגם טענת קרח טלית שכולה תכלת כו', שהוא עיקר ענין מחלוקתו על אהרן. בהיות כי נתקנא קרח בדיקנא דאהרן הנזכר לעיל, שהוא ענין חוטי לבן דעמר נקי, שיורד עד עמקי שאול, ומאיר גם את החשך הגס כו', מפני כי הלויים הוזהרו שיגלחו זקנם ויעבירו תע"ר כו', שהרי הם מבחינת גבורות דאור חוזר למעלה כו', יכולים להוסיף יניקת שערות באחורי עור דנוקבא, כמו שכתוב במקום אחר. אבל הכהנים, הוזהרו, בל יגלחו זקנם, להיותם מבחינת אור יש"ר, מקור החסדים כו', ודי למבין. ורצה קרח לשמש בבחינת כהונה גדולה באופן אחר, בטענתו על עיקר ענין כהונה גדולה, הוא האור הגדול המתפשט למטה מטה להאיר במחשכים כו', והוא בחינת מקיפים, הדוחים את החיצונים כו', והיינו שנדחים מאליהם, כי מתבטלים מפני האור, כי רב הוא כו'. לזאת, יש אופן אחר, והיינו מקיפים מבחינת התכלת, שהוא כרסיא דדינא הנזכר לעיל, שמפני היראה, יברחו החיצונים, כי נורא הוא מאוד כו', וזהו בחינת מקיפים דגבורות, שהוא שורש הלויים כו', ואז בלתי יצטרכו לל"ב חוטים לדחות החיצונים, כי טלית שכולה תכלת כו', איך יתקרבו החיצונים. ובדרך זה, גם הוא יוכל להיות כהן גדול, ודי למבין. אך טעה ושגג, כי דרך זה לא יהיה כי אם אחרי הבירורים, ביום שכולו שבת, שיבוער רוח הטומאה כו', ואז הלויים יהיה כהנים, ולא עתה. וכמו שכתוב, ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו', ביום ההוא דוקא, ודי למבין.

והנה, על פי כל הנזכר לעיל, יובן הפסוק מעוז לתום דרך ה', וגם מאמר הזוהר פרשת שלח, פתח רבי אלעי, תמים תהיה כו', תם ים כו', עיין שם. הנה ההפרש בין תו"ם לת"ם, מבואר במקום אחר, בענין הולך בתום הולך בטח, וכמו אין בו מתו"ם כו', דהיינו בחינת הכתר, שהוא החולם על גבי אתון, וכמו שכתוב ותחלמינו ותחינו כו',

עיינן שם. וביאור הדברים, היינו הנזכר לעיל בענין בשלום ובמישור כו', כי בחינת קו האמצעי, שעולה עד הכתר, הוא בחינת פנימית הכתר. דמה שיושפע ממנו בדרך קוין, ימין ושמאל, הוא מחיצוניותו כו'. והיינו בחינת נקודת חול"ם שעל גבי האו"ת כו', וזהו הולך בתו"ם ילך בטח ושאנן מאחיזת החיצונים, כי הוא מקור המקיפים, שנדחים ממנו כל החיצונים, כידוע.

ואמנם, מעוז לתו"ם הזה, שיתפשט בגילוי, בחכמה ובינה ומדות, הוא דר"ך הוי"ה. פירוש, בחינת ארחות הוי"ה, שהן שערות דדיקנא דאהר"ן, שבהם יש משמן הטוב שעל הראש, כנזכר לעיל, כי בשלום ובמישור הלך, כנזכר לעיל, ודי למבין. וענין המעו"ז, שהוא לשון חוזק וגבורות, כי הלא הם באים מתגבורת החסד הגדול, כנזכר לעיל בענין עמ"ר נקי כו', ודי למבין. וזהו תמים תהיה, תם י"ם כו'. פירוש, כי התמימות, הוא בחינת השלימות, מבחינת פנימית כתר, שלמעלה מהתחלקות קוין. אמנם, שימצא שלימות כזה גם למטה מן הקוין, לאחר שחכמה ובינה מאירים במדות כו', צריך שיומשך מן התו"ם הזה לתוך אתוון, ואז יקרא תם, תם י"ם. פירוש, בחכמה ובינה, שהן שרשי הקוין, ות"ם הוא המשלים י"ם ומ"י, שהן חכמה ובינה כו'. ונמצא, שגם למטה במדות, יש ענין התמימות, הכלולה מכל המדות חסדים וגבורות כו', והוא ההולך עד התו"ם, שלמעלה מחכמה ובינה, ודי למבין. וזהו לא ימנע טוב להולכים בתמי"ם דוקא, וגם ענין להתהלך לפניו בקו האמצעי, והיה תמים כו', ודי למבין.

ביאור על המאמר

מכ"ק אדמו"ר הזקן

[הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי מגוף כתב יד קדשו]

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

נאמר מוצאי שבת פרשת קרח תקס"ב

להבין שורש הדברים הנזכר לעיל, הנה צריך להקדים הידוע בענין ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, דהם ענין אורות פנימים ואורות מקיפים. וידוע בעץ חיים, דעיקר ההפרש בין הפנימי למקיף, הוא שהפנימי מתלבש בכלי, ובא לידי התחלקות, חכמה בינה דעת חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד כו'. והמקיף, אי אפשר לו להתלבש בכלי, אלא הוא מקיף, מראש עד רגל, בפעם אחת, והוא למעלה מהתחלקות כלים דחכמה בינה דעת חסד גבורה תפארת כו', לכך שורה בראש ורגל כאחת בשוה כו'. ולפי זה, עיקר ההפרש, לא כמו שסוברים העולם, שהפנימי בכלל השראה, והמקיף אינו בכלל השראה כו'. אדרבה, נהפוך הוא. שהפנימי, השראתו בדרך הסתר, בלבוש וכלי, ואין זו השראה וגילוי אמיתי כו'. אבל המקיף, ששוכן בראש ורגל כאחד, מפני שאינו מסתתר בלבוש וכלי, הרי השראתו אמיתית, דהיינו שעצמותו שורה בלי הסתר כלל כו', וזהו מה שכתוב את השמי"ם והארץ אנ"י מלא, כי בבחינת המקיפים, העצמות שורה בהשראה אמיתית, כמו שכתוב אנ"י מלא ממשי, לית את"ר פנוי מיניה. אך מה שהוא בהעלם, ולא בגילוי, אינו העלם אמיתי של המקיף, אלא הוא נקרא העלם, לגבי המקבל לבד. אבל לגבי עצמותו, הוא יותר גילוי מגילוי אור הפנימי, שאינו מתגלה אלא לפי אופן הכלי והלבוש, ודי למבין.

ויובן כל זה על פי המשל הנזכר לעיל, בגילוי המחשבה במוח, כשמתפשטת ברגל, בלי איחור זמן כו'. וזהו שנזכר לשון כבוד"ו, בגילוי אור פנימי דוקא, כי כבוד"ד הוא הלבוש, כידוע. ובמקיפים, כתיב, אנ"י מלא, ודי למבין. והנה ידוע, דשרש דשרש כל האור פנימי, הוא מבחינת הק"ו והחוט של אור אין סוף ברוך הוא, בראשית צמצום המקום פנוי כו', ההולך בדרך יושר, מלמעלה למטה, גילוי אחר גילוי, בצמצומים רבים, עד רגלי העשיה כו'. ושרש דשרש כל האורות מקיפים, הוא מבחינת הסוב"ב, המקיף את המקום הפנוי מכל צד, בהשוואה אחת כו'. וגם המקיפים של האור פנימי, שמתעגלים מן החוט, בדרך הילוכו כו', שרשם גם כן מבחינת הסובב של העצמות, שהוא מקור ושורש כל המקיפים הנעשים בהשתלשלות כו'.

והנה הגילוי דאורות פנימים, משרשם ומקורם בחינת החו"ט כו', הוא במדרגה אחר מדרגה, עד שהתחתון לגבי העליון, כקליפה למוחא, דהיינו בחינת עשיה לבד כו'. וכמו כן, העליון, לגבי העליון הימנו, עד שיש נ' אלף יובלות בעליות האור פנימי, זה למעלה מזה, בעילוי אחר עילוי, כענין הכל ירוממך כו'. וביאור דבר זה על דרך דוגמא, הנה גן עדן התחתון, בו נברא אדם הראשון. וקודם שחטא, היה גן עדן זה, תכלית וסוף כל ההשתלשלות העולמות במדרגות עולם השפל הזה שלנו, והיה עוב"ד ה' בגן עדן זה, כדרך שאנחנו עובדים בעולם הזה, כדי לקבל שכר כו', כמו שכתוב, ויניחוהו בגן עדן לעבדה כו'. ושכר עבודתו, קיבל בגן עדן העליון, שְׁשָׁם זיו השכינה לא בצמצום והסתר כל כך כו'. והנה אנחנו, עבודתינו בעולם הזה השפל, יותר בהסתר וצמצום, מגן עדן התחתון. ושכר עבודתינו, נקבל בגן עדן התחתון, כי שם גילוי השכינה, יותר מבעולם הזה השפל כו'. ואם כן, נמצא, שלאחר החטא, שירדו העולמות כידוע, נעשה בחינת עשיה דאדם הראשון, שכר ועונג אלינו כו'. וכמו כן על דרך זה, גם שכר ועונג אלקי דגן עדן העליון שבבריאה, הוא בחינת מעשה ועבוד"ה לבד, לגבי אורות האצילות כו', וכן עד רום המעלות. גם זי"ו גילוי האצילות, הוא בחינת מעשה ועבודה, לגבי פרצופי אריך אנפין ועתיק יומין שבראשית הק"ו והחוט הזה כו', עד מחשב"ה דאדם קדמון, שהוא שורש כל האור פנימי כידוע.

ובזה יובן ענין הנ' אלף יובלות, שאין קץ לעילוי אחר עילוי, בגילוי האור פנימי מהקו והחוט הזה, בהיות כי כאשר יתעלה גן עדן התחתון, ויהיה במדרגת גן עדן העליון, וגן עדן התחתון דעכשיו יהיה בחינת עשיה, כעולם הזה שלנו, אזי גן עדן העליון יהיה בבחינת האצילות. והאצילות דעכשיו, יהיה בחינת בריאה דגן עדן העליון דעכשיו כו'. ועל דרך זה עד רום המעלות, זוהי עליית שמטה ראשונה דשית אלפי שני דעכשיו כו'. ויהיה שמטה שנית, בעילוי עוד יותר מדרגה אחד. דאצילות העתיד שנתעלה, יהיה בריאה, לגבי אצילות דשמטה שנית כו', ועל דרך זה בכל השמטות דיובל ראשונה, ועד נ' אלף יובלות. שנמצא, הועלה אור החוט מצמצומו, בעילוי אחר עילוי, לגבי העצמות הסובב, לאין קץ ותכלית, למעלה מעלה. ועם כל זה, כלא חשיב, לגבי העצמות הסובב בהשוואה לכל צד, כי הרי הוא מקיפו מראשו ועד רגלו כאחד, בלי ירידת המדרגות או עילויים, כי העילוי והירידה לא תתכן, אלא באור פנימי כו' כנזכר לעיל, כי עיקר סיבת הדבר של עליות הרבה דאור פנימי, הוא רק מצד הכלי והצמצום, שבכאן מתגלה יותר, וכאן מתגלה מעט, לפי אופן הלבוש כו'. אבל קמיה עצמותו יתברך, כחשיכה כאורה שוין, כי לית את"ר פנוי מיניה, כנזכר לעיל, שהוא שורה השראה אמיתית. ואם כן, אין הנ' אלף יובלות עושים שינוי והתפעלות בעצמות כלל, עד שתקרא בשם עֲלִיָּה, ודי למבין.

ועתה יש להבין ענין אין כבוד אלא תור"ה, שהן ל"ב נתיבות חכמה, וזהו מלא כל הארץ כבודו כו'. הנה תחלה יש להבין, מה שלפעמים נזכר בעץ חיים, דשערות דאבא ואימא, מאירים במוחין דנוקבא, כמו ל"ב חוטין דציצית כו'. וכמו כן, שערות דאריך אנפין, באבא ואימא כו'. וברוב הפעמים נזכר, שעיקר ההשתלשלות, הוא דנצח הוד יסוד דזעיר אנפין, מוחין לנוקבא. וכמו כן, נצח הוד יסוד דאריך אנפין, מוחין לאבא ואימא כו'. אך הנה מבואר במקום אחר, דכל עיקר ענין השערות, הוא כשהשפעה הולכת בדרך דילוג גדול, ממהות למהות, אחר שאין מערכו כלל, אזי לא יוכל לקבל, כי אם דרך שעה לבד כו'. ומזעיר אנפין לנוקבא, שהם קרובים בערך, תקבל השפע מגופו דזעיר אנפין, שהם בחינת נצח הוד יסוד שבו. אבל ממוחין דאבא ואימא, כשיאירו בנוקבא, שהן הגבה מאד נעלה ממנה, לא תקבל השפע, כי אם בבחינת שערות לבד, וכמשל השערות, שהן ממותרי של המוחין.

ובאמת, יש להבין, איך יתכן, שמותרות של שפע השכל וההשגה, תהיה השערה, הרי היא מופרדת מאד, אפילו מבשר האדם, שלא יכאב לגוף האדם בחתך אותן כו'. אך עיקר הענין הוראה, שיש בהם שמץ מיניה מהארת השכל, אינו אלא בהתחלתן לבד, דהיינו בראשית יציאתם מן המוח שבראש, ששם אחוזים ומקושרים היטב במוח, ונחשבים ממותרי המוח ממש, וגם בחללן נמשך קצת מותרי המוח, אבל שם נפרדים הם כו', עד שבחתכו שם, לא יכאב. אבל בחתכו במקור השערות, במותרי המוח, יכאב, כמו למוח עצמו כו'. ונמצא, עיקר הפירוד, באמצעית הילוכן בחללן, ולא בעודן עדיין מקושרין במוח, שאין שם פירוד, רק שהם מותרות לבד כו'.

ועל דרך זה יובן בענין השערות דאבא ואימא, במוחין דנוקבא, שהן ל"ב חוטין דציצית, כמבואר בכתבי האריז"ל, דהיינו שנמשך מחכמה עילאה, הנקרא אבא, שורש כל האצילות, ל"ב נתיבות חכמה, בחכמה שבמלכות דאצילות. וידוע, שחכמה שבמלכות דאצילות, הוא מקור כל נברא, והיא מדה התחתונה שבאצילות, להוות יש נפרד כו'. ואם כן, מה שנתגלים עשרת הדברות, אנכי, שהוא דבר ה' שבהלכות, בחינת פנימית חכמה דאצילות, במדת מלכות, דיבור העליון, מקור כל נברא, הוא בדילוג גדול, ממהות למהות, אחר שאין ערוך ביניהם כלל כו', ולכך יקראו בשם נתיבות, כמשל המשכות מותרי שפע השכל, בחללי השערות לבד כו', כי לא תוכל לקבל בבחינת עצמות ההשפעה, כנצח הוד יסוד דזעיר אנפין, מוחין לנוקבא, שהוא בחינת חכמה שבדיבור העליון, כידוע, ודי למבין.

וכמו כן, אורייתא מחכמה נפקת, על דרך הנזכר לעיל, כי פנימית אבא, שהוא התורה, מחכמה הקדומה דאדם קדמון נפק"ת, בבחינת נתיבות גם כן. וזהו, ושער רישיה כעמר נקי. פירוש, רישא דאדם קדמון, הוא מחשבה וחכמה דאדם קדמון. כשנמשכים

ממנו חכמות התורה, בגילוי האצילות, בחכמה דאצילות כו', אינו אלא בבחינת שערות לבד, כי הוא דילוג גדול כו', כי התורה, נובלת חכמה דאדם קדמון לבד כו'. ועיקר הטעם יובן על פי הנזכר לעיל, בענין נ' אלף יובלות, מאחר ששרש כל העליות, הוא רק עד החכמה דאדם קדמון לבד, כי בו הוא ראשית בחינת המשכת החו"ט מן הסובב, וכידוע, דאין התלבשות אור הסובב להיות בבחינת קו, אינו אלא בחכמה לבד. ומבואר למעלה, שגם בסוף כל העליות, לא יגיעו לעצמות הסובב. אמנם, בפנימית חכמה דאדם קדמון, יגיע קצת הארה מן העצמות, בדרך קו וחוט כו'. ונמצא, כשנתגלה עשרת הדברות בעולם הזה השפל, היתה גילוי העצמות של הסובב שבפנימיות אדם קדמון, ומשם נמשך משער רישיה, לאבא כו', עד חכמה שבדיבור, מה שלא יהיה כזה בנ' אלף יובלות בעליות העולמות, כנזכר לעיל, ודי למבין.

וכל זה מרומ"ז בפרשת ציצית, שכלולה מכל המצוות, בהיות כי החוטין מן הצמר הלבן, והוא ענין שער רישיה כעמ"ר נקי דוקא. כי יש הפרש, בין שערות סתם, לשערות דעמר נקי. כידוע, דשערות דדיקנא, אף על פי שהם רחמים, עם כל זה, הן בבחינת גבורות וצמצומי הרחמים כו', בהיות כי עיקר סיבת צמיחתן, הוא מחמת המותרות, שבאים בבחינת אור חוזר, מפני הבירורים שעולים, מלמטה למעלה כו'. אמנם, שערות דעמר נקי, הוא לובן העליון, כשערות דצמר לבן, שלא בא מחמת מותרות שנדחין לחוץ, כי הוא נקי מן הפסולת כו', שהרי הוא עדיין למעלה מענין הבירורים, כי פנימית חכמה דאדם קדמון, לא בא עדיין להיות מברר כו', רק הן מותרת החסדים הגדולים, שאינן מתייבשין בכלי הראש כו', והוא מצד ריבוי תגבורת החסד כו', מלמעלה למעלה כו', ולא מצד בירורים מלמטה כלל כו', ודי למבין. ומשם נמשכים לשערות הלבן שבדיקנא דכהנא רבא, כמו שכתוב, כשמן הטוב על הרא"ש הזה דאדם קדמון כו', יורד על הזקן זקן אהר"ן כו'. וכל זה מצות הלבן שבציצית, בב' ציצית שמלפניו, מאירים אורות דדיקנא, במוחין דנוקבא, בבחינת אור פנימי, דהיינו שנכנסים ללב דכללות נשמות ישראל, כידוע, דדחילו ורחימו שבאים מלמעלה על האדם, בלתי יגיעה, הוא המשכת האהבה רבה עליונה דאהרן כהן גדול. ויש שנשפע עליו בבחינת מקיף לבד, מבלי שירגישם עדיין, והם ב' ציצית שמלאחריו, כענין וימינ"ו תחבקני, ודי למבין.

ועתה יש להבין ענין התכלת שבציצית, וגם להבין ענין קרח, שאמר, טלית שכולה תכלת כו'. מה ענינו עם מחלוקתו על דיקנא דאהרן כו'. הנה התכלת דומה לים, וים דומה לרקיע כו', ונזכר בזוהר ועץ חיים, דהתכלת הוא בבחינת מקיף, כמו הרקיע. אך, מקיף דתכלת, הוא מסמא עיני חיצונים. וזהו, שבכלי המשכן, פרשו בגד תכלת עליהם כו', עיין בלקוטי תורה. ואף על פי שכל המקיפים הם דוחים את החיצונים, כי לא

יוכלו להביט במקיף, ובורחים כו', אבל התכלת, הוא גוון אשא תכלא כו', הוא מקיף תקיף וחזק מאד, מבחינת גבורות הקשות, עד שמסמ"א עיני החיצונים, בהביטם בו כו'. והוא הנשפל במדרגה, יותר מכל המקיפים עליונים, בהיות כי ענינו הוא, כאשר יש ריבוי יניקת חיצונים, אזי מסתתר מאד, ומשפיל עצמו, להיות מקיף על האור פנימי, שאחוז בידי חיצונים. ובבואו, מיד מתפרדים. כי מרוב תקפו וגבורתו, יסמא עיניהם כו'.

וביאור הדברים, הנה ידוע פירוש מקיף, בכל מקום. כאשר יהיה ריבוי השפע, יותר מכדי קבלת המקבל, הנה אותה השפע היתירה, שהיא עמוקה מהמקבל, תהיה על מחשבת השגתו, בבחינת מקיף וסובב, מבלי שירגישנה במוח. אמנם, תשמר אותו מכל טעות, מליסוג אחור מנקודת ההשכלה כו'. וזהו משל למה שהמקיף דוחה חיצונים כו', כי מפני רוב גילוי האור, כי רב הוא, הוא נדחה כל פסולת ממילא, כי לא יוכלו להתקרב, כי אם לאור מועט ומצומצם כו'. אמנם, יש מקיף אחר, שאין החיצונים בורחים מצד עצמו, כי רב הוא כו', רק מצד התנשאות יתירה, שבאה מבחינת גבורות בתקפה, כמשל גבורת הלב של הארי, שאינו מצד כוחו העצמי, כי הרי הנמר עז ממנו, רק מצד התוק"ף וההתנשאות כו'.

וכמו כן יובן על דרך משל, במלכות דאצילות, הנקרא ים, היא דומה לרקיע, כשהיא בבחינת כת"ר שבה, שהוא בבחינת ההתנשאות של מדת מלכות, כמו שכתוב במקום אחר, בענין שום תשים עליך מלך. שיש ב' מיני מלוכה. האחד, מצד הקירוב אל המלך, בראיית פניו ומדותיו כו'. והשני, מצד ההתנשאות, כשהוא מוגבה בלבבו, בבחינת כת"ר מלכותו שבראשו, כמו שכתוב, מלך במשפט יעמוד כו'. ובהתנשאות זו, הוא עיקר המלוכה על אנשי המדינה, וזהו עליך מלך, בבחינת מקיף כו'. ויובן כדוגמא זו למעלה, שכאשר בחינת כת"ר שבמלכות דאצילות, שהוא הטלית, פרישו דמלכות שמים כו', הרי עיקר מקור מציאות כל החיים עליונים שמחכמה שבמלכות, נמצא מצד התנשאות זו לבד. והרי המקיף הזה, נשפל למאוד, עד שהוא בדוגמת האור פנימי, להחיות כל מציאות כו'. אמנם, מחמת תקפו וגבורתו של המקיף הזה, עד שהחיצונים לא יוכלו לקבל יניקה ממנו, כמו שכתוב, קומ"ה ה' ויפוצו אויבך כו', ודי למבין.

וזהו ענין התכל"ת, שהוא מקיף חזק, והוא הנשפל במדרגה מכל המקיפים העליונים. אך, כשהמלכות מסתתרת בבריאה יצירה עשיה, עץ הדעת טוב ורע, אז יכול להיות יניקת החיצונים יותר מדאי. אזי מתגלה המקיף הזה, ומסמ"א עיניהם, שלא יביטו בקדש העליון, כמו שכתוב, ופרשו עליהם בגד תכל"ת מלמעלה, כדי שלא יראו בכלי הקדש ויקבל יניקה כו'. וענין סיבת סימוי העינים, הוא מפני שהארת המקיף הזה

דתכל"ת, דאכיל ושצי כו', הוא בחינת גבורות, עד ששורף ומכלה חכמה ובינה דקליפה, שהן תרין צפריין כו', בהסתכלם בו, כענין סימוי עינו דבלעם כו', ודי למבין. ועתה יובן ענין התכלת שבציצית, כי הוא היפוך הלבן דעמר נקי כו', שהוא מקור החסדים היורד על הזקן כו'. אבל התכל"ת, הוא מקור הגבורות שבמקיפים, המסמא עיני חיצונים כו'. וזה היה כל עיקר מחלוקת קרח, בהיות כי הלויים הם מבחינת גבורות, בשיר וניגון, מלמטה למעלה, להתכלל במקורם כו', ולא לירד מטה, בחסדים וגילוי אלקות, במעשה לבד כו'. על כן, העבירו תער על כל בשרם. כי אם היה צומחים מהם שערות, היה גבורות קשות מאד, מחמת שבעצמן הן גבורות דאור חוזר, הגבה למעלה. וכשהיה אור זה שערות בירידה למטה, היה שורף את העולם, מפני תקפו וגבורתו כו'. אבל אהרן, שרשו מעמר נקי דשמן הטוב כנזכר לעיל, שהשערות היוצאים ממנו, הן מקור החסדים טובים כו', שלכך הוזהרו הכהנים, שלא יגלחו פאת זקנם כו'.

וזה היה קנאת קרח, למה לא יהיה החסדים הטובים גם כן בזקנו כו'. על כן, התחכם ברוח הקדש, למצוא דרך אחר, בלתי יצטרכו לדיקנא דאהרן כו'. וזהו ששאל, טלית שכולה תכלת, למה תתחייב בציצית. פירוש, הציצית, הם ל"ב חוטיין, שהן ל"ב נתיבות מחכמה דאדם קדמון, לירד על הזקן כו', ברמ"ח מצות עשה כו', ובאהבות גילוי בלב דכללות נשמות ישראל, כנזכר לעיל. וזה לא שייך, כי אם בצמצום אור החכמה כו'. אבל כשכולה תכל"ת, פירוש, בבחינת מקיף החזק, שמבחינת גבורות, שמסמא עיני החיצונים כו', אין מהצורך לל"ב נתיבות, במוחין דנוקבא, כדי לדחות החיצונים, כי הרי מקיף דתכלת, יפה מכולם, עד שיסמ"א כו', ודי למבין.

אבל באמת, שגה ברואה. כי האומר, אין לי אלא תור"ה, אפילו תורה אין לו. פירוש, התכלת, שהוא ים החכמה, הדומה לרקיע, כל מי שיאמר, שאין מהצורך להמשיך ממנו נתיבות לל"ב ולמעשה כו', רק דבר החכמה עצמה, אפילו תורה אין לו כו', וכמו שכתוב, והייתם קדושים, כדי להיות לך לאלקים דוקא כו', ודי למבין.